

ACC. N:R

M. 6710:1-34.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Emil Jönsson

Härad:

Luggude

Adress:

Hornborg

Socken:

Väsby ö. angväsan

Berättat av:

Dessamme

Uppteckningsår:

1940

Född år

1861 i

Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om användning av fula ord och åthäror.
(L. U. F. 29.) s. 1-32.

Barnämner.

s. 32-34.

"Fädder gubbar".

s. 34.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6710:1

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Emil Jönsson

Härad:

Luggude

Adress:

Hornborg

Socken:

Wäsby och angränsande

Berättat av:

Den samma

Uppteckningsår:

1940

Född år

1861

i

Wäsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

L. U. F. 29

Om användning av gula ord och åthäror.
 Det äldre svenska allmogespråket torde till
 stor del vara en hemlighet för många, då man
 besinnar att det så mycket som möjligt undan-
 döljes dels genom lag, dels genom blygsamhet. För
 man får icke ens i hoviska ordalag avsända ett
 öppet brev eller brev kort om brev, ty då befor-
 dras ej sådana av post-verket. Det anses kränkan-
 de för mottagaren. Inte ens vid domstolarna der
 inför lyckta dörrar förhandlas, torde protokollet föras
 utan i fastslagna anständiga ordalag. Jag har hört
 på vittne som oförskräckt talade de gula ord som
 verkligen förekommit. Men dessa ord översattes
 i protokollet, till sådana som skulle passa i tryck.

ACC. N:R.

M 6710: 2.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

T. ex. En bråkmakare hade näst avlägsnas från
Frälsnings-arméns lokal och dervid sagt: "Jag skiter i fjän-
dingsmannen, och djävulen må ta frälsningskrokarne
m. m. I protokollet dikterades: att den tilltalade ut-
farit i ogvändings-ord mot såväl ordningsmaket som fräls-
nings-armén, samt gjort våldsamt motstånd m. m.

Det blev ju finare ifall det komme i tidnings-refe-
rat visserligen, men språket blev ju ej det samma.

Ordet "Född" betyder ju alltid en del av hanens
hönredlar både hos djur och människor. Men i sam-
mansättningar som kan vara många, menas, det
trubbiga, bakfeften, senfärdighet, blir ingenting av.
Men även det som är trubbigt i värt, t. ex. bönderna
kallade belgerna på böner för bönekoddarne. Sen ha

ACC. N:R.

M. 6710:3

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

vi ju fur- och grankottar, som ju starras kottar. Ex.
Jag hade en stenbuggare som kallades "stamp-kodd"
och stamp-joh. Därför att han vred och vände sig
mer än arbetade. Meningen stampkodd skulle va-
ra att han var senfärdig. En annan arbetare kal-
lades en "muller-kodd", för sin senfärdighet. Benäm-
ningen "askkodd", "trulekkodd" betydde "icke kvicktänkt",
"icke färdig i rätt tid." Med ordet Räg, betecknades
icke alenast kodderna utan lägge mannens könsdel-
ar. Ex. en tiggare hade så dåliga byxor med hål
i mellan byxlåren (skrevet), att då han satte sig
hängde "Rajan" ner åt bänken. Men icke ofta benäm-
des könsdelarna så: Aldrig "Räg" eller Task, i Kulla-
socknarne. Benämningen "Pruken-kodd", slungades

ACC. N:R.

M. 6710: 4.

4.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ut av oförskämda pigor emot drängarne, för att
skryta med att även fruntimmer hade kott. En
dräng var skypad i mun mot pigan, men hon var
de: "Kysst mig på min spruckene kott." Om någon
gick öknamn "Råg-kott" och "Havre-kott", så var det
utan tvivel därför, att dessa bönder icke blövs fär-
diga i rätt tid, utan alltid hästade sin råg och havre
baktefter de andra bönderna i bylaget. De avrundade
utväster på levande kropp eller på baken av men-
niskor kallades "Ballar" (rövballarne). Avrunda-
de utväster på framsidan av människor kallades
aldrig Ballar. Men Ballar betydde också valk, vult,
t. ex. tår-balle, fotballe. Derav "fota-bjälle". "Det blir inte
rövballar av intet", sade Ola Bengtsson i gruvgården

ACC. N:R.

M. 6710: 5.

5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

Det betyder att det skulle kraftigt underhåll och gödning till om kullet skulle ökas så det blev stora rövballar. Den som inte hade rövballar d v s ryggen beträtt med på baken, kallades för "vesen-rövv" (visen). Kvinnorna i allmänhet var de, som hade de största rövballarna, varför det var anmärkningsvärt om en mansperson hade en stor rövv. Så var det t. ex, en rätt liten man, på bruket, begåvad med en ovanligt stor rövv och fick heta Sven rövv, och hans hustru hette deras "rövvän". Ballar betyder inte testiklar, kuddar, pungstenar, taskstenar, utan endast sittvalkarne och det som ovan sagts. Det var just det ovanliga i saken, att den dräng-en vågade vid slättergillet, dra upp kjolarna på en piga och visa henne, som blev så anmärkningsvärdt,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6710:6.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

övervakande att det icke glömdes, utan förordade öf-
namnet Jöns Teg. Om Jult- eller Tåskaris hörde jag sät-
tan talas, men det skulle vara det ena könet som risade
det andra, och endast om Tåsk. Ris togs då av de all-
mänt begagnade risqvastarne (limarne). Risning
upptogs som anstötligt skämt. Slättern var icke
en dags göra. Var uppsluppenheten till en början
kanske livlig så efter veckotals daglig slit blev slätter-
folket ganska lugna och tålmödiga. Folket, och
i synnerhet fruntimren voro i gamla tider myc-
ket blygsammare i seder oaktat grovheten i talet.
Ex. i Wäsby prästgård för 60 år sen hade de slagtat
får och dermed baggar (gumsar) Frun skulle ju själf
överwaka slagten så att pigorna inne i köket kunde

ACC. N:R.

M. 6710: 7.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

reda opp det. Nu hade fören slagits vid brygghuset som
var så der 75 alnar ifrån boningshuset. Der hade in-
älverna tagits ut och gårds-drängen hade burit upp
till köket en del. När han återkom till brygghus-
et fick han se att våra koddarna lågo kvar och i det
frun visade sig på den höga köks-trappen skrek (ropa-
de) han: Ska frun ha in koddarna mä? "Usch du
ä så le så jag kan inte vara". "Jin skuld" trodde
inte gårdsdrängen det vara anstötligt som han als
inte visste om någon annan benämning på varan.
1) Tigan som skulle klappa bytt, kunde lika gerna
hava använt vilketdera av namnen på kvinnliga köns-
organer, hon fått fatt i, om en i hastigheten och harmen
kom första ord till användning som i minnet för henne

ACC. NR.

M 6710: 8.

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

franskorn. Det innebär icke enast försärelser för hon
fick ej uträtta arbetet, utan även förakt för en karl som
ej dugde och underning att en av hennes ^{me} kön kunde ej gjort
det sämre. Skälls-ord genom att nämna någon vara en
av kvinnans könsdelar innefattade i sig allt svagt, fegt, rädd-
la Till och med är ju ett ord "kuslig", ansett i öppet tryck
som fullt antagligt, men det härleder sig dock från kvinnans
könsdelar. Likaså "kont", näverkont. Tex. En mängd folk
av de lägre klasserna brukade att göra och begagna
snus dosor av björk-näver. Dessa snusdosor kallades
alltid för "näverfitta", "näver-kunta". Nu ha de lärde,
eller också bygge-skrivare, genast förvidit ordet till "näver-
kont", och av "kont" har blivits en stor kont att ha måt
i på turist-ryggpäcken och vid slätter- och höst-arbetet.

ACC. N:R.

M. 6710:9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

Men de gamle hade endast "näverkuntan" och "näver-
fittan" att ha snus eller tobaksbussen (ullen) i. Men
här ofta sägas en sådan skit, du är en skit. Med detta
ord vill man förhålla någon, hans eller hennes matt-
het i något utförande; ej att lita på. T.ex. tage ej den advo-
katen, det är en skit; vi tycker ej om den prästen, det är
en skit. Den och den ämbetsmannen eller arbetaren är
en skit. Uttrycket är i egentlig mening mera ned sätt-
ande än namn på könsdelar, i det en skit är det
allt jämt, omen en fitta eller de andra könsbe-
nämningarna mera för tillfället. T.ex. Vid skytte pa-
viljongen begagnade skyttarna i den tiden (1890) reming-
tongefär och jag gjorde läskstänger av trä till dem.
Då en av skyttarna L. i Gössarp kom och bestälde en

Skri endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6710: 12

15

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Emil Håkansson

Härad:

Furuberga

Adress:

Hörsborg

Socken:

Välby v. angrensande

Berättat av:

Håkansson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1861 i Västbo

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ny, frågade jag: "men du fick ju en ny förra gången".
 "Ja visst, men som de andre inte hade sådan med sig
 så fick min tjänstgöra liksom en annan fitta i främ-
 en och till en annan tills den blev beräckt. Men hade
 han sagt att den var en skit, då hade den varit odug-
 lig från början. 2) Jag vet endast att det var mindre
 pojkar (ej vuxna) som använde ordet "fiskafitta" och
 leade pitta. Det var nog endast att skratta åt den som
 haft otur i fiske. Men äldre fiskare var vid skepliga och
 trodde sturen kunde förfölja dem om de levde helt utan
 fängst, i sällskap med andra fiskare som fått något. I
 så fall var det förargligt att bli "fiskafitta". Men i fråga
 om bad var det åtlöje och kapp-påklädning, för den
 som ej hann med och blev till sist. 3) Jag hörde aldrig

ACC. N:R.

M. 6710: 11.

11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

att flickor eller fruntimren sade tvi för badfittan, men deremot ofta pojkarna när de bräddande klädt på sig, tittade sig omkring och sågo den som sist blev järdig, utropade: "tvi för badfittan". Några hade för sig, att om de togo snössan först på sig genast, så finge ingen kalla dem "badfitta". Han skämtade med att säga så även bland vuxna (icke mycket gamla) personer, någon gång. Han hade liknande öknamn även vid lekar. E. vid ägg-lekar, boll-lekar, pjätt, samt vid vissa arbeten, så som den der fick sist inhöstat sin gröda i byalaget kallades för "höstarfittan" och även "liskan". Vi hade en gammaldags lantbrukare i vår by, som alltid, varje år, drog på med att hösta in sin säd, långt efter det alla de andre hade inhöstat. Han kallades för "liske", och varit slutligen

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 6710: 12.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

12
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

knappast känd under annat namn. Vid äggpullning, den som förlorade spelet, vid boll, den som aldrig blev "söt", vid pjätt, den som aldrig blev kvitt pjätten, alla dessa kallas: ägga, boll, pjätt-fitta. 4) Dessa skällsord, "kuki", uttrycker en förbaiselse för något som blivit dumt och illa utfört och näste upptagas såsom en slags bestraffning från den befallande till någon under ordnad, som ej vågar symnerligen opponera sig. Taska hade i gamla tider betydelse av kappsäck, väska. Togs det till skällsord såsom: din förbannade taska, så menades en slampa som var full av allehanda styg. Tytt hörde jag aldrig, men pick, kott, balke, kunde sammanställas med åtskilliga andra ord: såsom: din ricke-pick, din skite-kott, din asbalke. Dessa skällsord begagnades huvudsakligen till småpojkar, skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6710:13.

/3

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och barn som voro smutsiga eller sölade sig i
orenlighet. Meningen var ju en slags tillrättvisning.
5; Orden Pisar och Rissar tror jag ej voro uttryck
för benämning på det manliga könsorganet, utan att
de skulle ha varit föroljligt namn på varandra.
T.ex. Två smeder bodde på ungefär 300 meters avstånd
från varandra i Tingelträde by. Som de voro kon-
kurrenter så hatade ^{de} varandra och den ene som hette
Kant, kallade den andre som hette Ekenberg för
"Näbbet", och Ekenberg kallade Kant för Kanta-nosen.
Självsa öknammnen Näbbet och Nosen voro ju ej något
ärskränkande eller ont, men uttryckte likväl det
hat som rådde mellan konkurrenterna. Så var det
nog emellan elementarpojkarne och folkskolepojkarne

ACC. N:R.

M. 6710: 14.

14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

det var en utmaning av förakt för varandra. För så
dant känner man igen, när kamrater som blivit
confirmerade, sedermera mötte oss skolpojkar, så
sade de föraktligt: Ja så kommer ni skoleperlingar.
På italienska språket betyder Pesce, fisk, och detta
torde elementarpojkarne på något sätt fått reda
på och därför skulle folkskolepojkarne få ett bra
öknamn, som tillika var hemlighetsfullt för dem.
Alltså menade elementarpojkarne att folkskolepojkar-
ne vore och skällde dem för fiskar. Men folkskolepojkarne
skulle ju betala igen och då visste de intet föraktli-
gare än Raspar, ty de hade möjligen hört "Rasppitta"
och Raspa, vilket betydde en hora, och de som gingo
till horan kallades för "Raspar". Det var således ett

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 6710: 15.

15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

förfärligt mycket styggare öfmann, när folkskolepoj-
karne kallade elementarskolepojkarna för Kaspar (korkar-
lar) än då de fingo heta Petrar (fiskar). Gruvfolket
kallades av bönderna för "gruvkattar", gruvtassar, och
bönderna kallades av gruvfolket för bond-torstar och
bond-djävlar. Wäsby-borna kallade Brunnbyborna
för Brunnbylinga-tassar, och Brunnbyborna kallade Wäsby-
borna för "Wäsbysonarumporå". 6) Om så grova
skällsord utöfades över någon, där förbaskade röv,
ditt jäkla askål, så betydde det swär förbittring över
att den personen genom sin enfaldighet, dumhet eller elak-
het hade istadkommit swärbotlig skada eller förargelse.
Skällsorden voro att anse såsom en läxa eller tillrätta-
visning för den zelande. 7) Tisseruska ävensom de andee

ACC. N:R.

M. 6710: 16.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

16.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i frågelistan nämnde oden användes emoftast, eller
huvudsakligen av dem som passade barn. När t. ex. modern
nyss bytt om blöjor och tagit bort den våta, så händer att
lösren genast pissar i den torra blöjan. Då i små för-
argelse säger hon: "Du är då en riktig pissersuska", och
får hon samma besvär att byta blöjor igen. En liten
pojke blir snarig (slen rinner genom näsan) och modern
eller en argtint piga som gång på gång uppmärksam: "Snytt
pojken", utbrister i harmoni ton: "Kom hit din 'snyttekuk'" p Wistabius
så ska jag snyta dig. Eller pojken sen det blivit mörkt,
liksom passar på att begära följas ut, för naturbehov, då
även en piga i harmoni kan säga: "Kom då din kvälle kuk
så ska jag följa med dig ut. 'Röreslickare' användes
emot någon eller några som höll med. T. ex. I vår försam-

ACC. N.R.

No 6710:17

Landskap:

Kau

Upptecknat av:

Emil Mörner

Härad:

Lagunda

Adress:

Hornsborg

Söcken:

Västb. o. angårande

Berättat av:

Rensander

Uppteckningsår:

1946

Född år

1861

i

Västb.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

-ling var ett par personer, som på stämmorna, alltid
hålla med ordföranden, och denne bjöd dem vanligen hem
med sig och trakterade dem med mat och dryckjorn.
Dessa två storgubbar kallades av de övriga försam-
-lings-learne för ordförandens "rövslickare" och ibland
för "slätta-rövarne". Horn-ak menas hörn-ak, d. v. s.
ett barn som smyger sig att smutsa in i hörnen, får
av pigan dett öknamn, vid påträffande rengöring. Kräck-
-lort menas krucklort. De gamle kallade mattkärlet
för krockan (kruckan) och deri kunde 2 a 3 års barn göra
sina behov om natten. Men den som skulle tömma, var
kanske en vresig pige som då titulerade barnet "kräck-
-lort". Dessa skälls-ord voro dock endast tillfälliga.
E) Murarnes regel att man inte får sätta "fitta

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6710 : 18.

18

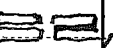
Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mot fitta, betyder att fogen ej får sättas mot fog ,
 utan hel sten över fogen. Snickaren säger: icke knagg
 mot knagg, d. v. s. icke tapp emot tapp, utan tapp i hol. Fengel-
 skan benämnes tappen, rockan, "han"-trätt och glyggen, holet
 "hon"-trätt, på snickarspråket. Så om en snickare begär
 ett verktyg och benämmer det fittan, så menar han en
 hövel, ty på varje sådan är en fördjupning på midten. Men
 benämningen är ej så vanlig. En del smeder gjorde hax-
 kelsetyg, som kallas "fittle-tyg" för det axeln var gjord som
 en oval ring som fatta i kugg-hjulet. Även smides ett slags
 hängslor, som kallas för "dra-fittle-hängslor" . Jag
 har hört om den dumme friaren, om en gag kommer i hög
 historien. Thornakarne köpte ett slags barkar med bek
 (bech) som kallades "bekfittor". 9. Dessa uttryck, kys

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 6710: 19

19

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

mig i röven, kyss mig i ashälet, var ett stvetydigt bevis
för vrede och togs högt sällan skämtsammt upp av den
bejudne. Ex. Baronerna på Krappeneup (nu döt) blev förgäta
på en Gustav Jönsson i Danhult och sade: Gustav Jönsson
kan kyssa mig i röven. Men Gustav Jönsson svarade: "Ja
kan baronerna få kyssa mig i röven, så är vi kvitt." Men
det dröjer nog åtskilligt innan sådana som bedt var-
andra kyssa sig i assen bli vänner. På marknaden kun-
de man få höra, om någon missbejöt på ett kreatur:
"Å, häss om i röven." Men den som bejöt ut sådant kyss-
ande kunde just ej vara så säker om icke han kunde
få en "trut-huggare" slag på näsen). Lomliga bejds till
kyssning av fennfattiga bönder i ashälet. Ex. Riksdags-
mannen J. Andersson i Blöringe skulle redogöra för en

ACC. N:R.

M 6710 : 20.

20

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

omkänderhard kassa. Han försäkrade att nu vore
det bestämt rätt. Då sade Ola Nilsson i Gössarp:
Det sade du förra gången också och ändå var det
400 kronor mindre än nu. "Å, klick fem fattiga bön-
der i askålet", utropade Andersson. De gläste avlägs-
nade sig. En man gick omkring och tiggde peng-
ar, och kom till bland andra, Nils Olsson i Fjörvöt
(Kejsarn i Fjörvöt, kallad). Då denne frågade vad mannen
skulle göra med pengarna, svarade han att han skulle
bygga ett hus. Jo, i min rövv bygger du", sade Nils Olsson.
Men mannen var välkänd, fick många pengar och bygg-
de verkligen ett hus. Kärnt folk, som fått reda på Olssons
svar, ville så kalla husplatsen för "Nils Ols rövv". En
annan arbetare, supare, gick också och tiggde pengar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6710: 21.

21

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

till ett hus, men fick endast ett par hundra kronor och som han skulle göra barnbop så köpte han hem så mycket brännvin att han lovade att prästen skulle få ett ordentligt fylla. Men prästen sporde avsikten och kunde ej ens förmås att smaka fylllet. Då arbetaren berättade resultatet, sade allmänt: "Det gick åt ashälet, det gick åt hökaröven" med det husbygget. Jag hade på förslag för en gammal svägar, att jag skulle anlägga en hästväg längs i ägarna. Han svarade endast: "Å skitt" d. v. s. ansågs av ringa värde. En liten 3 års pojke gick in under buken på en häst som stod i tjuder. En äldre person varnade honom att hästen kunde trampa på honom, men han svarade: "Ja i röven". Uttrycket, "i fittan heller, kan betyda säkert misslyckande eller trivsel på något. E. L. om

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6710: 22.

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

du tar ett nummer på detta lotteri, Joh. Nilsson så vin-
mer du säkert, sade en agent. Nilsson svarade: "i fittan
heller". Han menade det vara bäst när omöjligt. 10. Djur-
ens hänsdelar benämndes såsom människans. Men tjur-
ens pick, då den vid tjurens slag skars ut, och torkades
till en seg battrong, kallades för "tjura-mis". En man
berättade att han skulle ha moran till hjälp att fånga
en stor sugga, som han köpt på stället. Då när ännu ingen
suggan var fastsurrad på vagnen, slog juun suggan på
"själva lämmen", med flata handen. Något som den
berättande tyckte var avskyvärt. Han menade ju, att
hon slog på so-fittan. 11. I stället för röven får
man väl säga, "bakén", "ryggslutet", "äktern" (på sjömannaspråk)
eller "ändan". (På skämt: "Hudsen", "Murmängen", "Kalas-bössan")

ACC. N:R.

M 6710:23

23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

sätet, men i stället för könsdelar antingen mans eller
quinnas, möjligen fortplantnings-organ eller mannens och
quinnans hemliga delar. En tid voro en del fina flickor
så fina, att de räknade sjuttan adertan, så vågade de
inte säga mittan, för det kallades för "fritte numret", därför
att det rimmade på fittan. Således sade de adertan och en
i stället för mittan. Visserligen låtsades fruntimren
som om de inte hörde männens grovhet där många män
vore församlade, såsom vid krytgille, gödselgille, on fl.
ty männen voro onskligen mera ohyfsade i samlat
trupp än enskilda i vardagslaget. [2] Sådana
gätor ansågs det föga anständigt att komma fram
med, vid alla tillfälle. Om spinrock och värstol
ej känt. [3] Man kunde visserligen bada både män

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6710: 24

24.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

och kvinnor något vid sidan om varandra i Öresund,
men annars var vanligt att der vi hade badställe var
en utskjutande grus-ör, som kallades Lång-ör, der more
om badade alltid mannfolken och söder om badade fruntim-
ren. Emellan Lång-ören och en annan längre i söder
utskjutande ör som hette fuls-ören, var ett stilla grunt
vatten som kallades för "Käringasjön", och i den badade
endast fruntimmar och tvättades kläder och barn der.
Det ansågs mycket ohyfsat om fullvuxna ville bada
i Käringasjön. När man skulle göra sina be-
hov i den gamla tiden, så skulle det ske, antingen på göt-
selbögen (nock-kullen) eller i svinagärens åker och så ut-
med väggarna vid lagårds-husen. Förskilt avträdes-
hus fanns inte i bondgårdarne, men en massa höga

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 6710: 25.

25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

wilda växande, nällor, hundakreja, skräppor, kiläntre-borror
m. m. begagnades som skjut, ty i regel var man helst ensam
och ville inte visa sig för andra, när man satt "på huk"
"till foto". Man passade på läsidan och om bläst varade länge
från samma väderstreck, så blev läsidan över-belam-
rad, så det blev rent av farligt att komma. Det var ju hög-
färdigt att bygga hus för avträde. Här i Småland kallades
sådana hus för "hemlighets-hus". Men om rätterna hade
barnen en "pisse-potta", som också kallades "en krocka",
der de kunde pissa, men var de något "hyrkna" (till
väntan) så skulle de gå ut på gården. De store och vux-
na ynglingen skulle gå ut om det behövdes om natten
antingen köld, snö eller regn föreskom, så gick man bar-
fotad i tofflorna ut i bara skjortan, men gott kändes det att

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 67 i 0: 96.

26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

komma i varm säng igen om det var 10 grader kallt ute
 eller blåste och regnade. Våra på lika ogenerade seder
 som framhållas i frågelistan existerade på ett och annat gat-
 tigt hus-ställe. Så var der några som, då de ej hade matt-
 -kär, gjorde sina behov omedelbart över kanten på halv-
 -dörren eller dörrtröskeln till förstuen. En rik bondes
 husfolk som inte gillte gå ut om mätterna, begagnade
 en vanlig kläd-kista, i gängen genom huset, till att
 öppna locket och göra sina behov deri. [5] Vad ska-
 -da det skulle välla om man kastar sitt vatten mot
 en sten, är snart ut-räknat. Min Far åtvannade mig
 då jag var liten och fint klädd och skulle pissa, och de-
 -vid ställde mig på samma sätt som andra karlar, mot
 en gärdes-gård, eller en sten, eller vägg: "Håta dig pojke

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6710:27.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

27
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

så inte du pissar på skorna". Det är just skadan, när man hade blanka skor, att glansen gick av genom det mot stenen, gästs gård, väggen, studsande vattenet, som även kunde stänka på kläderna. Hur mycket bevisar det var att blänka skor i den tiden, känner folk inte nu. 16. Ja vad skulle man väl säga, om man oförskrytt eller oförsigtigt råkar blotta könsorganen, annat än: "Faj bes om ursäkt". Någon tid till förklaring lär det ej vid sådant tillfälle kunna bli. Att med vilje blotta könsorgan eller bakdelen för att förarga någon, torde vara högst ovanligt och i så fall tillkjuras också att kyssa der, med samma. Men beräglad gest, som att vända baken till och klappa sig i ändan, var just ej så ovanligt. Var och en visste vad det betydde, nämligen: "kyss mig i röven". En en dräng körde

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

ofta förbi vår gård, och fick han så syn på den ena pigan,
brukade han endast vrida sig om på kol-lasset och klap-
pa sig i baken. Pigan var så förgad att hon kunde knappt
häftigt nog uttala sin harm däröver. Knast et. En växel
skulle omsättas i banken, men bergs-mannen ville ej skru-
va sitt namn derpå. Då lyfter den andre opp rocken, midt
ibland allt folk och klappar sig i ändan och säger: "Då
kan du ta mig der" (i röven). Meningen var ju den att
bergs-mannen i varje fall skulle få förlusten. Folket
avskyr i allmänhet sådant uppträdande. Gumman
och vargen. En tiggargumma fick spörja att en varg
"ramlat" (fallit) ner i en varg-grop och sade hon: "Jag har
stor lust att se honom och gick till gropan. När hon
nu såg att han var förgad och skadlig, sade hon: "Jag

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

skulle ändå ha ro av att spotta på det lilla "bästet"
(kreaturet). Bästet från dansken. Jag minns hur danska-
ne sade om Carl XV. Se den svenske smukke kong, går arm
i arm med vårt gamla "svinsbäst." (Fredrik VII.) När
så tiggargumman lutade sig över kanten på vargropen och
skulle spotta på vargen, så föll tiggarpäsen fram på halsen
och tyngde till så att hon föll över bredvid vargen. Häring-
en skrek och vargen visade tänder. Men då icke detta
mindre vargen tycktes breda sig till överfall, fun-
derade häringen på att dra upp fjortelen och visa ba-
ra ashället emot vargen, som dervid skamsen drog
sig undan med svansen mellan bakbenen, till längst
borta i gropen han kunde komma. Häringen tänkte på
vad hon ofta hört: "Will du äta mig upp så börja i rövren"

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6710:30.

30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

så kan jag tala till sin död. Lärningen blev uppträdet
och vargen skjutet. 176. Pådana gämnings kallades
"skojar-faggor" (fasoner) eller tiggare-hat. Och rätt ofta kun-
de man få se eller höra ontalas dylika. Men även var det en
lusten att göra spuktaker och förgelur, som drev en
hop ynglingar att utföra sådant. En fyra luffarna kom-
mo i sällskap. Vid ett husbygge i byn, där en hop folk ar-
betade hördet kommande-rop. Länd luffarna och på ett
givet tecken halade luffarna ner byxorerna och satte sig
i rad tvärs över vägen, omedelbart framför husbygget, att
göra sina behov och lögde sig inte om de smädliga ut-
tryck var med de överhopades av bygmadsfolket. Efter
några minuter, kommande-rop äter, och alla i ett ryck,
reste sig och gingo sin väg, utan att yttra något. Annet

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

ex. På loftet i ett litet hus, bodde ett hushåll, som var i o-
vänskap med hushållet som bodde i undervåningen.
En dag var det stopp i kakelugns röret och all rökem i rum-
met i den nedre fyrstälningen. Vid rensning befanns röret
igenstoppat med folka-skit från de övre boende. Eller
när Christians Gullnoppa hade satt ut sin stora blom-
kruka (urtapotta), till sol och regn, då ett par pojkar gingo
strax efteråt förbi och den ene kunde genast sörnya sig till
snid på husa dagen, att skita urtapottan full, utan att
någon i huset såg det, ty vid garven var intet fönster.
I gården snidt emot gingo så pojkarne in och skulle se
vad upptäckten av midings. Därför skulle hava förverkans.
Efter en timmes tid gingo de se Gullnoppa med kakelugs-
gesslan i högsta drag, med hisklig fart, säga Christians

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

Rasmus, sin bror, muntt huset flera gånger. Han fick naturligtvis skulden för oerfarenheten i blödningskuran. Sådana spektakel kunde uppräknas i oändlighet. Men det var för snart hundra år sen. Hur det nu är vet jag alls intet (om Väsby socken). 18, Om blottande av bakken eller könsdelar skulle skydda mot någonting är intet känt. 19, Aldrig jag kunnat upptäcka eller hört omtalas att könsdelar av slakt-djur, eller menstruationsblod brukats till trolldom eller medicinskt bruk. Jag hade så när hur männe glömt att tänka på ordet "Hurmänner". Det kan vara antingen "Bärrmänner" (av bär, bära) såsom i den gamla tiden, då liken skulle bäras, sades till vissa släktpersoner om att vara bärare (bär-män). Dessa skulle bära liket hela vägen till kyrkan, utan avlöstes under

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

vägen av andra, men att bära först liket ut ur gården och sist in på kyrkogården till graven, skulle vilkorthen vara de utsedde bär eller bär-männen, som vanligen var släktingar till den döde. Liksom ännu i denna dag förekommer skola de samma personer som anmodats att bära liket till likvagnen, även vid framkörningen till kyrkan bära liket till graven. Ett högfärds-sätt att alla lik skola promt in i kyrkan för prestens begravning att kasta litet sand på lik-kistan, om än väder är aldrig så fint, ute. Detta gör att samma bär-män ytterligare ansträngas med att bära ut liket till graven. Ett annat tydnings-sätt av ordet "Burmänner", är att ordet är i bägge fallen förvidet. Man hade, i gammal tid, en slags man som kallades för "Baj-männen" (Be-männen, lejde-männen).

ACC. N:R.

M 6710:34

34.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

som korn och "bad" (bjöd, till bröllop eller begravning).
 Ofta red "Be-mannen" omkring och framförde bjudningen.
 Ordet Be-män möjligen förridit från bjud- till be- och
 be-män. Vad slättergubbar betydde minns jag av en Plåter-
~~gubbar~~ farenhet. När vi yngre hade lärt oss att nyttja lion, så
 kunde vår Far komma och betrakta skären och der-
 vid utlåta sig, att det blev "laj-gubbar" (lis-gubbar) här
 och der. Det betydde, att enskilda stäm. blivit stående
 och ej huggits av. Det var otrevligt för den som fick
 höra det ordet på främmande ställe, ty det betydde att
 lion ej huggit ut ordentligt i skären, eller att lion vare
 ställt för mycket över eller under (zykes-uttryck som ej
 kunna klargöras).

Skriv endast på denna sida!